

Onderwerp : Gevolgen algemene uitkering Meicirculaire 2022

Datum : 29 juni 2022

Wat is de concrete aanleiding van de informatie?

De publicatie van de Meicirculaire 2022 door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) op 31 mei 2022, is aanleiding om de Algemene Uitkering voor Diemen te actualiseren. Op basis van de ontwikkelingen die in de Meicirculaire 2022 zijn vermeld, verwachten wij over de jaren 2022 tot en met 2025 een fors hogere uitkering uit het gemeentefonds te ontvangen. In 2026 is een grote terugval te zien. Gezien de huidige onduidelijke status van de terugval levert dit een groot risico op voor een structureel sluitende begroting.

Belangrijkste onderdeel van de Meicirculaire 2022 is de doorvoering van de nieuwe verdeelsystematiek van het Gemeentefonds.

Toelichting

- *Gemeentefonds*

Uit het gemeentefonds ontvangen de gemeenten een algemene uitkering (AU). Voeding van het gemeentefonds is onder meer afhankelijk van het uitgavenpatroon van het Rijk. Als het Rijk meer uitgeeft, krijgen de gemeenten meer geld (accres) en als het Rijk minder uitgeeft, krijgen gemeenten minder (decreas). Deze methode heeft de naam “samen de trap op, samen trap af”.

- *Algemene uitkering*

De Algemene uitkering (AU) is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van gemeenten. Het Rijk oefent geen invloed uit op de besteding van Algemene uitkering. De gemeente hoeft geen verantwoording af te leggen over de inzet van deze Rijksmiddelen. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen waaraan de middelen besteed worden. De Algemene uitkering is opgebouwd uit:

- De basisuitkering: deze wordt gevormd door maatstaven in combinatie met bijbehorende gewichten en de uitkeringsfactor;
- Decentrale- en integratie-uitkeringen: uitkeringen voor een specifiek doel (bijvoorbeeld Wmo);
- Vermindering eigen belastinginkomsten: het Rijk vermindert de Algemene uitkering met de inkomsten die een gemeente verkrijgt uit OZB-belastingen. De hoogte van de vermindering wordt op macroniveau vastgesteld.

- *Circulaires*

Gemeenten ontvangen tenminste op drie momenten in het jaar informatie over de ontwikkeling van het gemeentefonds en de Algemene Uitkeringen in drie circulaire:

1. De **Meicirculaire** is op basis van de Kadernota. Deze circulaire bevat begrotingsvoornemens van het Rijk. Daarnaast worden beleidsmaatregelen bekendgemaakt. De meerjarenbegroting 2023-2026 wordt op deze circulaire gebaseerd.
2. De Septembercirculaire is op basis van de Miljoenennota. Deze circulaire bevat begrotingsvoornemens van het Rijk en beleidsmaatregelen. De bevoorschotting aan de gemeenten voor het komende jaar is op deze circulaire gebaseerd.
3. De Decembercirculaire is ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. Het bevat over het algemeen informatie over grote ontwikkelingen in het Gemeentefonds. In beperkte mate worden beleidsmaatregelen bekendgemaakt.

Inhoud van het voorstel

Voor een gedetailleerde toelichting / uitleg van de Meicirculaire verwijzen wij u naar de bijlage 'Memo Meicirculaire 2022'. Deze memo wordt door Duo+ op maat opgesteld voor de drie DUO-gemeenten. In de leeswijzer wordt uitleg gegeven over de opzet van de memo.

Gevolgen en risico's

Financieel

Onderstaand is aangegeven welke invloed de Meicirculaire 2022 heeft op het meerjarenperspectief zoals opgenomen in de Kadernota 2023. Het saldo in de kadernota was gebaseerd op de Decembircirculaire 2021 en de aangepaste uitgangspunten uit de kadernota.

Meerjarenperspectief 2022-2026 gebaseerd op Decembircirculaire 2021 Bedragen x € 1.000	2022*	2023	2024	2025	2026
Saldo Kadernota 2023	32	-1.105	-410	105	670
Effect Meicirculaire 2022	3.011	5.973	7.422	8.309	3.607
Aangepast meerjarenperspectief 2022-2026	3.043 Overschot	4.868 Overschot	7.012 Overschot	8.414 Overschot	4.277 Overschot

* Betreft afgerond saldo zoals opgenomen in de 2de kwartaalbrief 2022

De financiële effecten van de Meicirculaire 2022 zijn uitzonderlijk groot. Belangrijkste oorzaken daarvan zijn de doorrekening van het Regeerakkoord en de doorvoering van de nieuwe verdeelsystematiek van het Rijk.

Eerste inzicht is dat vooral voor de komende coalitieperiode veel middelen beschikbaar zijn voor het realiseren van ambities. Dit betreft niet alleen de realisatie van ambities zoals verwoord in ons coalitieakkoord 'Diemen met elkaar en voor elkaar' maar zeker ook voor de ambities zoals benoemd in het regeerakkoord. De ambities op het gebied van duurzaamheid, jeugdhulp en woningbouw zijn groot en daarvoor is ook 'veel' geld beschikbaar gesteld.

Wat tevens opvalt is dat in 2026 de middelen vanuit het Rijk enorm teruglopen. Daarbij geldt dat van de € 3,6 miljoen in 2026, € 2,9 miljoen afkomstig is vanuit een tijdelijke compensatieregeling als gevolg van de herverdeling van het Gemeentefonds.

De terugval van de Rijksmiddelen in 2026 en de duur van de compensatieregeling zijn grote risico's voor het structureel op orde houden van de gemeentebegroting. Er is helaas nu nog geen informatie over de periode na 2025 waardoor een goede risico-inschatting niet mogelijk is. Het Rijk heeft toegezegd voor het zomerreces met een contourennota te komen. Deze nota moet gemeenten (en Provincies in hun rol als toezichthouder) handvatten geven over het financieel perspectief na 2025. Het ontbreken van dit inzicht legt een grote druk op de invulling van de begroting 2023. Vooralsnog moeten de ambities uit Rijks- en gemeentebeleid voornamelijk incidenteel vorm gegeven worden zolang er geen zekerheid is over 2026 en verder. Zodra de contourennota beschikbaar is informeren wij u hier uiteraard over.

In het onderzoek naar structurele financiële ruimte gaan we in 2022 en 2023 ons huidige bestaande beleid onderzoeken. Het is een gezonde en kritische houding om niet alleen op nieuwe beleidsontwikkelingen te sturen maar ook het bestaande beleid te evalueren/herijken/heroverwegen.

De effecten voor 2022 worden verwerkt in de 3de kwartaalbrief 2022.

De effecten voor 2023 en latere jaren worden meegenomen bij het opstellen van de Programmabegroting 2023.

Bijlagen

- Memo Meicirculaire 2022 Diemen
- Meicirculaire 2022 Gemeentefonds